Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/70

30.1.2026

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropski agenciji za kemikalije ter spremembi uredb (ES) št. 1907/2006, (EU) št. 528/2012, (EU) št. 649/2012 in (EU) 2019/1021

(COM(2025) 386 final – 2025-207-COD)

(C/2026/70)

Glavni poročevalec: **Maciej Dawid KUNYSZ**

Svetovalec	Frank ALLEN
Zakonodajni postopek	EU Law Tracker
Zaprosilo	Evropski parlament, 6. 10. 2025 Svet Evropske unije, 26. 9. 2025
Pravna podlaga	člen 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Dokumenta Evropske komisije	COM(2025) 386 final – 2025-207-COD povzetek COM(2025) 386 final – 2025-207-COD
Ustrezni cilji trajnostnega razvoja	cilj 16 – mir, pravičnost in močne institucije cilj 3 – zdravje in dobro počutje cilj 12 – odgovorna poraba in proizvodnja
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	23. 10. 2025
Plenarno zasedanje št.	600
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	197/4/8

1. PRIPOROČILA

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO)

1.1 pozdravlja predlagano uredbo o Evropski agenciji za kemikalije (v nadaljevanju: agencija ECHA), katere namen je vzpostaviti avtonomen pravni okvir za pomoč agenciji pri učinkovitem obvladovanju njenih vse obsežnejših nalog, da bi se zaščitila zdravje ljudi in okolje. K temu je pozval že v mnenju NAT/911 ([1]);

([1]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupne podatkovne platforme za kemikalije, določitvi pravil za zagotovitev najdljivosti, dostopnosti, interoperabilnosti in ponovne uporabnosti podatkov na njej ter vzpostavitvi okvira za monitoring in napovedovanje na področju kemikalij in – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (ES) št. 178/2002, (ES) št. 401/2009, (EU) 2017/745 in (EU) 2019/1021 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s predodelitvijo znanstvenih in tehničnih nalog ter izboljšanjem sodelovanja med agencijami Unije na področju kemikalij in – Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2011/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi s predodelitvijo znanstvenih in tehničnih nalog Evropski agenciji za kemikalije (UL C, C/2024/3381, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3381/oj).

1.2 meni, da bi bilo treba pri znanstvenem ocenjevanju kemikalij upoštevati potrebe ranljivih skupin in da bi to moralo biti del postopka odločanja. Ranljive skupine so zaradi dejavnikov, kot so socialno-ekonomski položaj, starost, zdravje ali družbena marginalizacija, bolj izpostavljene tveganju, da se bo njihovo zdravje poslabšalo, da bodo utrpele škodo ali bodo izkoriščane. Med ranljive skupine običajno štejemo otroke, starejše, invalide, migrante in begunce, rasne in etične manjšine ter brezdomce ali osebe, ki živijo v revščini. Uporaba nekaterih kemijskih snovi lahko tem skupinam povzroči posebne probleme; izrecno poziva agencijo ECHA, naj pristop „eno zdravje“ vključi v svoje ocene kemikalij, da bi bolje obravnavala tveganja, ki nesorazmerno prizadenejo ranljive skupine, hkrati pa krepila vključujoče, pregledno in usklajeno upravljanje ([2]);

1.3 ugotavlja, da je ključ za prihodnji uspeh agencije ECHA v tem, da bo pri izvajanju svojih nalog in odgovornosti neodvisna in se bo kot takšna tudi obravnavala. Vsi člani odborov morajo veljati za neodvisne in imeti s tega vidika potrebno javno podporo. Eno glavnih vprašanj, ki jih je treba upoštevati, je nasprotje interesov, da bi bila znanstvena mnenja vsesplošno sprejeta;

1.4 priporoča, naj novi predlogi omogočijo čim širši dostop do vseh dokumentov, ki vsebujejo podatke o kemikalijah, in vseh drugih virov informacij o teh podatkih, da bi imela znanstvena mnenja čim boljšo podlago. Neodvisni znanstveni podatki so ključni in za njihovo upoštevanje je treba poskrbeti z mehanizmom;

1.5 meni, da je komisija za pritožbe, ki jo sestavljajo predsednik in dva druga člana, veliko premajhna in omejena, da bi lahko ustrezno obravnavala različne pritožbe, ki bodo vložene. Po njegovem mnenju bi morala imeti ta komisija širšo sestavo, da bo sistem pritožb pravičen in pregleden;

1.6 poudarja, da mora v primeru, ko razhajanj med različnimi znanstvenimi mnenji ni mogoče odpraviti, veljati previdnostno načelo, da se zaščitita javno zdravje in okolje. Regulativni okvir mora vedno dajati prednost javnemu zdravju in okolju;

1.7 poziva k ustreznim virom za odbore agencije ECHA ter k uvedbi kazalnikov pravočasnosti in standardov storitev. O vseh teh elementih je treba poročati v enotnem programskem dokumentu in jih vključiti v letno poročilo;

1.8 priporoča vzpostavitev stalnega svetovalnega odbora civilne družbe za pomoč upravnemu odboru agencije ECHA. Mnenja in zapisniki svetovalnega odbora bi morali biti objavljeni;

1.9 poziva k proaktivnemu objavljanju prispevkov, ki niso zaupni, in povzetkov mnenj, odločitev in poročil v preprostem jeziku (v angleščini in jezikih ustreznih držav članic), skupaj z najdljivimi, dostopnimi, interoperabilnimi in ponovno uporabljivimi metapodatki (FAIR) ter vmesnikom za aplikacijsko programiranje (API) za ponovno uporabo podatkov; se zavzema tudi za pravico nepridobitnih organizacij, da se obrnejo na komisijo za pritožbe, ter za to, da se tem organizacijam omogoči oprostitev ali znižanje plačila pristojbin.

2. **OBRAZLOŽITEV**

Utemeljitev priporočila iz točke 1.2

2.1 Neodvisni znanstveni dokazi: da bi se povečala preglednost in zaupanje, bi moral upravni odbor poskrbeti za sistematično preverjanje strokovno pregledanih znanstvenih študij k vsakemu mnenju ter za objavljanje kratkih javno dostopnih obrazložitev, kako so se neodvisni dokazi uporabili ali zakaj niso bili upoštevani.

([2]) Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Zdrav planet za zdrave ljudi: za celovit pristop „eno zdravje“ (mnenje na lastno pobudo) (UL C, C/2026/16, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/16/oj).

2.2 Ranljive skupine in kumulativna izpostavljenost: EESO opozarja na nesorazmerna tveganja, s katerimi se soočajo otroci, nosečnice in doječe matere, posamezniki s slabšim imunskim sistemom in močno izpostavljeni delavci, vključno s kumulativno izpostavljenostjo. Komisija ugotavlja, da so otroci, nosečnice in starejši še posebej občutljivi na nekatere nevarne lastnosti, medtem ko so potrošniki in delavci izpostavljeni z vseh strani, tako različnim izdelkom kot na delovnem mestu ([3]). Z razširitvijo splošnega pristopa k obvladovanju tveganj naj bi bila zagotovljena doslednejša zaščita ranljivih skupin ([4]).

Utemeljitev priporočila iz točke 1.3

2.3 Neodvisnost in nasprotja interesov: EESO poudarja, da mora biti neodvisnost dokazljiva. V smernicah o nasprotjih interesov bi bilo treba določiti minimalna merila, vključno s 24-mesečnim obdobjem mirovanja po zaposlitvi pri gospodarskih akterjih, ki jih je ocenila agencija ECHA, javnim razkritjem interesov najmanj 14 dni pred sejami in pravili o zavrnitvi.- Pravila morajo veljati za člane, kooptirane člane, svetovalce in zunanje strokovnjake, ki sodelujejo pri pripravi ali pregledovanju mnenj. Evropsko računsko sodišče je ugotovilo, da so politike in postopki agencije ECHA za obvladovanje nasprotij interesov nepopolni in manj natančni, ter priporočilo jasna in objektivna merila za ocenjevanje izjav o interesih in obravnavo tveganj po zaposlitvi ([5]).

2.4 Upravni odbor in civilna družba: v upravnem odboru bi moral sodelovati vsaj en član z glasovalno pravico iz organizacij civilne družbe, ki so dejavne na področjih javnega zdravja, okolja ali zaščite potrošnikov. Izbran bi moral biti v odprtem in nediskriminacijskem postopku, njegov mandat pa bi moral biti omejen. Stalni svetovalni odbor civilne družbe bi moral objavljati mnenja o enotnem programskem dokumentu, politiki na področju preglednosti, pravilih o nasprotjih interesov ter kazalnikih pravočasnosti. Njegova mnenja in zapisniki bi morali biti objavljeni.

Utemeljitev priporočila iz točke 1.4

2.5 Preglednost in ponovna uporaba podatkov: agencija ECHA bi morala proaktivno objavljati prispevke, ki niso zaupni, in povzetke mnenj, odločitev in poročil v preprostem jeziku (v angleščini in jezikih ustreznih držav članic). Nabori podatkov bi morali vključevati najdljive, dostopne, interoperabilne in ponovno uporabljive metapodatke ter biti na voljo preko vmesnika API, da se omogočita neodvisna analiza in ponovna uporaba.

Utemeljitev priporočila iz točke 1.5

2.6 Zmogljivost in pravočasnost: glede na to, da ima agencija ECHA vse več pristojnosti, EESO poziva k ustreznim virom za Odbor za oceno tveganja (RAC) in Odbor za socialno-ekonomsko analizo (SEAC) ter druge odbore, pa tudi k uvedbi kazalnikov pravočasnosti in standardov storitev (na primer odstotek mnenj, pripravljenih pravočasno, povprečen čas obdelave in četrtletno zgodnje opozarjanje). O rezultatih bi bilo treba poročati v enotnem programskem dokumentu in jih vključiti v letno poročilo. Evropski parlament poziva k novemu, stabilnemu modelu financiranja agencije ECHA ter k zadostnemu številu zaposlenih, da bo mogoče uresničiti evropski zeleni dogovor in strategijo za kemikalije ([6]).

2.7 Komisija za pritožbe – učinki pritožb: za zaščito pravne varnosti in javnega interesa pritožbe ne bi smele imeti samodejnega odložilnega učinka. Komisija za pritožbe lahko odobri odložitev samo v primeru resne in nepopravljive škode, ki se je izkazal za verjetnega po presoji različnih interesov. EESO se zavzema tudi za pravico upravičenih nepridobitnih organizacij, da delujejo kot posredniki ali *amicus curiae,* ter za to, da se tem organizacijam omogoči oprostitev ali znižanje plačila pristojbin.

2.8 Standardi za javna posvetovanja: agencija ECHA bi morala za ključna mnenja odborov in osnutke smernic izvesti vsaj osemtedenska javna posvetovanja in objavljati javno dostopna obvestila, v katerih bi povzela prispevke in svoje odgovore. Smernice Komisije za boljše pravno urejanje določajo obvezno spletno javno posvetovanje (najmanj dvanajst tednov) za pobude z ocenami učinka ter objavo kratkega povzetka glavnih vprašanj osem tednov po zaključku posvetovanja ([7]).

([3]) Evropska komisija, COM(2020) 667, točka 2.2.1.
([4]) Evropska komisija, COM(2020) 667, točka 2.2.1.
([5]) Evropsko računsko sodišče, posebno poročilo 15/2012.
([6]) Evropski parlament, *Razrešnica 2020: Evropska agencija za kemikalije*. 4. maj 2022, P9_TA(2022)0174.
([7]) Evropska komisija – Smernice za boljše pravno urejanje (SWD(2021) 305 final), 3. november 2021.

2.9 Proračun za udeležbo in preglednost: EESO priporoča ločeno proračunsko postavko za udeležbo civilne družbe, ki bi zajemala prevode, povzetke v preprostem jeziku, posvetovanja in sodelovanje nepridobitnih strokovnjakov, da bi bila preglednost in angažma vedno zagotovljena.

3. PREDLOGI SPREMEMB ZAKONODAJNEGA PREDLOGA EVROPSKE KOMISIJE

Predlog spremembe 1

(povezano s priporočilom 1.2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
Člen 4(2) Pri izpolnjevanju svojih ciljev si Agencija prizadeva prispevati k visoki ravni varovanja zdravja ljudi in okolja, prostemu pretoku snovi na notranjem trgu ter skladnosti in doslednosti pri ocenjevanju kemikalij po vsej Uniji ter upravljanju z njimi, hkrati pa krepi konkurenčnost in inovacije ter upošteva posebne potrebe malih in srednjih podjetij (MSP), kot so opredeljena v Priporočilu Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij, ter spodbuja alternative testiranju na živalih.	Člen 4(2) Pri izpolnjevanju svojih ciljev si Agencija prizadeva prispevati k visoki ravni varovanja zdravja ljudi in okolja***, vključno z zaščito ranljivih skupin,*** prostemu pretoku snovi na notranjem trgu ter skladnosti in doslednosti pri ocenjevanju kemikalij po vsej Uniji ter upravljanju z njimi, hkrati pa krepi konkurenčnost in inovacije ter upošteva posebne potrebe malih in srednjih podjetij (MSP), kot so opredeljena v Priporočilu Komisije z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij, ter spodbuja alternative testiranju na živalih.

Obrazložitev

Ranljive skupine, kot so otroci, potrebujejo posebno zaščito, saj se morda ne zavedajo v celoti tveganj, povezanih s kemijsko sestavo nekaterih izdelkov.

Predlog spremembe 2

(povezano s priporočilom 1.3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
Člen 14(1) Vsaka država članica predlaga dva kandidata za članstvo v odboru RAC in lahko predlaga še največ dva dodatna kandidata.	Člen 14(1) Vsaka država članica predlaga dva kandidata za članstvo v odboru RAC in lahko predlaga še največ dva dodatna kandidata. ***Evropska komisija pripravi jasne smernice za oceno neodvisnosti in nasprotij interesov vseh članov, kooptiranih članov, svetovalcev in strokovnjakov.***

Obrazložitev

Vsi člani odborov agencije ECHA morajo veljati za neodvisne, da se bodo njihove odločitve dojemale kot pravične in smiselne, ne pa kot odločitve, ki jih vodijo osebni interesi. Nasprotja interesov je treba obravnavati pregledno, da bo javnost lahko zaupala odločitvam, ki jih sprejmejo odbori.

Predlog spremembe 3

(povezano s priporočilom 1.4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
Člen 16(1) Agencija lahko uporabi storitve strokovnjakov za delo v delovni skupini odborov, Forumu ali drugih delovnih skupinah Agencije ali za opravljanje drugih nalog, določenih v tej uredbi ali sektorski zakonodaji Unije, kadar to upravičuje znanstveni in tehnični okvir ali zahtevana visoka raven strokovnega znanja. Postopek in obseg uporabe strokovnjakov se sprejmeta s sklepom upravnega odbora.	Člen 16(1) Agencija lahko uporabi storitve strokovnjakov za delo v delovni skupini odborov, Forumu ali drugih delovnih skupinah Agencije ali za opravljanje drugih nalog, določenih v tej uredbi ali sektorski zakonodaji Unije, kadar to upravičuje znanstveni in tehnični okvir ali zahtevana visoka raven strokovnega znanja. Postopek in obseg uporabe strokovnjakov se sprejmeta s sklepom upravnega odbora. ***Poleg tega se zagotovi obsežno upoštevanje dragocenih spoznanj iz neodvisnih raziskav, kot so strokovno pregledane znanstvene študije, ki so relevantne v zakonodajne namene.***

Obrazložitev

Neodvisni podatki lahko bistveno prispevajo k zakonodajnemu postopku.

Predlog spremembe 4

(povezano s priporočilom 1.5)

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
Člen 20(1) Komisijo za pritožbe sestavljajo predsednik in ***dva druga člana***.	Člen 20(1) Komisijo za pritožbe sestavljajo predsednik in ***štirje drugi člani***.

Obrazložitev

Komisija za pritožbe je veliko premajhna, da bi lahko ustrezno obravnavala različne pritožbe, ki bodo vložene.

Predlog spremembe 5

(povezano s priporočilom 1.6)

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
Člen 45(3) Agencija in zadevna služba sodelujeta, da odpravita razhajanje. Če Agencija in zadevna služba ne moreta odpraviti razhajanja, pripravita skupno poročilo. Poročilo vključuje jasno predstavitev spornih znanstvenih vprašanj, opredelitev ustreznih nezanesljivosti v podatkih in temeljne razloge za razhajanje v mnenjih, vključno z metodološkimi razlikami, in je javno dostopno. Kadar je	Člen 45(3) Agencija in zadevna služba sodelujeta, da odpravita razhajanje. Če Agencija in zadevna služba ne moreta odpraviti razhajanja, pripravita skupno poročilo. Poročilo vključuje jasno predstavitev spornih znanstvenih vprašanj, opredelitev ustreznih nezanesljivosti v podatkih in temeljne razloge za razhajanje v mnenjih, vključno z metodološkimi razlikami, in je javno dostopno. Kadar je

Predlog Komisije	Predlog spremembe EESO
zadevna služba agencija Unije ali znanstveni odbor, Agencija skupno poročilo predloži Komisiji.	zadevna služba agencija Unije ali znanstveni odbor, Agencija skupno poročilo predloži Komisiji. ***V primeru resnih znanstvenih razhajanj velja previdnostno načelo, da se zaščitita javno zdravje in okolje.***

Obrazložitev

Neuspešna odprava razhajanj med znanstvenimi mnenji je resna zadeva, zato mora veljati previdnostno načelo, dokler se zadeva ne razjasni.

V Bruslju, 23. oktobra 2025

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Séamus BOLAND